

УДК 334.72

*Матукова Г.І.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту охорони здоров'я,
Шкварок А.К., Лісовенко Є.С.,
здобувачі вищої освіти,
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця*

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ

Соціальне підприємництво - підприємницька діяльність, що поєднана із вирішенням соціальних проблем, результати якої відбиваються на соціально-економічному розвитку країни та її суспільства. Концепція соціального партнерства є елементом соціально-економічної реальності, де об'єднуються економічна та соціальна складові, які розглядаються, як взаємодоповнюючі. Результати економічної та соціальної діяльності не можна протиставляти, вони є взаємодоповнюючими [1, с.89].

Сьогодні пропонує декілька концепцій соціального підприємства: широку, комбіновану, інноваційну та проблемно-орієнтовану. В основу широкого підходу Е. Шоу, Дж. Вірвардена, Г. Морт, А. Фоулер, покладено гіпотезу про те, що соціальне підприємництво – це діяльність, яка в результаті передбачає досягнення соціальної мети. Соціальне підприємництво торкається діяльності державних соціальних організацій; традиційних бізнес-організацій, які завжди мають соціальну складову; недержавних неприбуткових організацій. Широкий підхід не дозволяє виокремити та визначити особливості соціального підприємництва, оскільки до нього можна віднести будь-яку діяльність, яка має соціальний ефект.

Комбінований (комерційно-соціальний) підхід, представниками якого є А. Макміллан, Дж. Робінсон, соціальне підприємництво розглядає як діяльність, орієнтовану на досягнення не лише соціальних, але й комерційних результатів, тобто передбачає наявність бізнес-складової. Цей підхід реалізується в Україні через систему правових стимулів, наприклад пільгове оподаткування роботодавців за створення додаткових робочих місць для осіб, яким складно конкурувати на ринку праці.

Інноваційний підхід, прихильниками якого є Дж. Мейр, Е. Нобоа, Е. Остін, Дж. Вей-Скіллерн, Х. Стівенсон, робить наголос на інноваційній складовій підприємницької діяльності під час вирішення соціальних проблем.

Щодо джерел фінансування соціальних підприємств, досвід розвинених країн стверджує, що збори та продажі (власні надходження) були найважливішим джерелом фінансування у 54,28% підприємств, гранти - 27,11 %, пожертви - 5,96 % й інвестиції - 4,61%. Водночас розподіл джерел фінансування суттєво відрізняється в країнах. Так, фінансування за рахунок власних надходжень коливається від 74,5% в Іспанії до 28,5% у Румунії. Гранти коливаються від 36,2% у Швеції до 18,9% у Китаї, пожертвування коливається від 12,1% у Румунії до 1,7% в Угорщині. Інвестиції коливаються від 21% у Китаї до 0,6% у Іспанії.

Наше суспільство тривалий час проголошує курс на адаптацію до європейських економічних, правових та соціальних стандартів. Тому сьогодні, важливо сформувавши основні напрями та визначити проблеми імплементації європейської практики соціального підприємництва в українське суспільство. На думку дослідників, соціальні підприємці – це реформатори, що виконують соціальну місію, здійснюють певні перетворення і змінюють порядок речей у соціальній сфері задля розв'язання нагальних проблем. Вони можуть діяти локально, але їх дії мають потенціал для стимулювання глобального поліпшення в обраній ними сфері, чи то в освіті, чи в охороні здоров'я, чи в природному довкіллі [4, с.4].

Новації у сфері підприємництва приживаються завжди складно. Основними причинами слабого розвитку вітчизняного соціального підприємництва є: відсутність підтримки з боку держави; нестача коштів на його розвиток; низький рівень соціальної свідомості, насамперед нерозуміння цінності та ефективності цього виду підприємницької діяльності для суспільства не лише з боку державних структур, а й з боку громадян.

Серед основних перешкод є: страх перед ризиком; нестача кваліфікованих кадрів та досвіду отримання коштів за допомогою сучасних фінансових інструментів; відсутність поінформованості щодо ролі соціального підприємництва у суспільстві, відсутність необхідної законодавчої бази.

Отже, соціальне підприємництво має базуватися на трьох основних групах факторів — правових, економічних, ідеологічних. Аналіз міжнародного досвіду з питань соціального підприємництва показує, що його ідея найбільш успішно реалізовується в економічно ефективних державах. Це об'єктивно обумовлено необхідністю фінансування затрат на створення різних форм соціального підприємництва. Попри все ми маємо перейти від стилю благодійності до реальних ринкових механізмів, здатних закласти фундамент соціального підприємництва. Державне фінансування, нехай навіть обмежене, повинно супроводжуватись та підтримуватись організаційними засобами - реєстрація, контроль, супровід тощо.

Список використаних джерел:

1. Про соціальне підприємництво. URL: www.socialbusiness.in.ua.
2. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А., Корнецький А., Гончарова М. та ін.- К:ТОВ Підприємство "ВІ ЕН ЕЙ", 2017. -188с.
3. Chien-Chung Huang Blair Donner. *The Development of Social Enterprise: Evidence from Europe, North America, and Asia. Research Report March 2018.* URL: <http://surl.li/tftzo>
4. Gregory Dees. *The Meaning of Social Entrepreneurship.* URL: <http://surl.li/swxln>

УДК: 332.1

Медвідь В.Ю.,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри
економіки та міжнародних економічних відносин,
Коломієць А.М.,
здобувач третього рівня вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет

КЛАСТЕРИ ТА ЛАНЦЮЖКИ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ГРОМАД: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Одним з найбільш динамічних та швидко поширюваних процесів економічного розвитку нашої держави є географічна кластеризація. У такому випадку, кластери розглядаються як одна з ефективних форм організації взаємодії географічно взаємозалежних